

UTJECAJ PANDEMIJE COVID-19 NA POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Periša, Kristina

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:975116>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-16**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija

UTJECAJ PANDEMIJE COVID-19 NA POREZNI SUSTAV REPUBLIKE
HRVATSKE

Završni rad

Student: Kristina Periša

JMBAG studenta: 0067611514

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Martina Dragija Kostić

Zagreb, rujan 2022.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je seminarski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način odnosno da je prepisan iz necitiranog izvora te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Kristina Periša

(vlastoručni potpis studenta)

Zagreb, 23.09.2022.

(mjesto i datum)

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Metode istraživanja i izvori podataka	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	1
2. POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE	2
2.1. Obilježja poreznog sustava u Republici Hrvatskoj	2
2.2. Razvoj poreznog sustava	2
2.3. Podjela poreza u Hrvatskoj	4
3. UTJECAJ PANDEMIJE NA POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE	5
3.1. Poslovanje Porezne uprave u vrijeme trajanja pandemije	5
3.2. Fiskalni sustav i oporezivanje	5
3.3. Analiza podataka iz sustava fiskalizacije od 2019. do 2022. godine	6
3.4. Posljedice pandemije COVID-19 na porezni sustav Republike Hrvatske	12
4. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE POSLOVANJA PODUZEĆA ZA VRIJEME TRAJANJA PANDEMIJE	13
4.1. Računovodstvene usluge poduzeća u Republici Hrvatskoj u vrijeme pandemije	13
4.2. Vođenje poslovnih knjiga i izvještavanje	14
4.3. Obračun plaća i poreza	24
4.4. Utjecaj pandemije na računovodstvo poduzeća u Republici Hrvatskoj	27
5. ZAKLJUČAK	34
POPIS SLIKA	36
POPIS TABLICA	37

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada jest utjecaj pandemije covid-19 na porezni sustav Republike Hrvatske. Rad obuhvaća uvid u poslovanje Porezne uprave u vrijeme trajanja pandemije, fiskalni sustav i oporezivanje, obilježja i razvoj poreznog sustava u Hrvatskoj. Primarni cilj rada jest prikazati utjecaj i posljedice pandemije na porezni sustav, računovodstvene usluge poduzeća u vrijeme pandemije, vođenje poslovnih knjiga, obračun plaća i poreza te na kraju i sam utjecaj pandemije na računovodstvo poduzeća u Republici Hrvatskoj.

1.2. Metode istraživanja i izvori podataka

U radu su korišteni izvori podataka kao što su znanstveni i stručni članci hrvatskih autora. Metode istraživanja se temelje na istraživanju i prikupljanju dostupnih informacija pri čemu se primjenjuje deduktivna metoda obrade podataka. Nakon analize došlo se do glavnih zaključaka.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad se sastoji od šest poglavlja. Prvo poglavlje odnosi se na predmet i cilj rada, metode istraživanja i izvore podataka, te sadržaj i strukturu rada. Drugo poglavlje sadrži sve o poreznom sustavu Republike Hrvatske, prikazuje pojedinosti o razvoju i obilježjima poreznog sustava, te podjeli poreza u Hrvatskoj. Treće poglavlje obuhvaća uvid u poslovanje porezne uprave u vrijeme trajanja pandemije, fiskalni sustav i oporezivanje. Također, u trećem poglavlju navedena je i analiza podataka iz sustava fiskalizacije od 2019. do 2020. godine. Četvrto poglavlje odnosi se na računovodstveno praćenje poslovanja poduzeća za vrijeme trajanja pandemije. Posebno su istaknute računovodstvene usluge poduzeća u vrijeme pandemije, vođenje poslovnih knjiga i izvještavanje, te obračun plaća i poreza. Peto poglavlje je zaključak rada u kojem su sumirani svi zaključci do kojih se došlo. Nakon zaključka dan je pregled korištene literature.

2. POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

2.1. Obilježja poreznog sustava u Republici Hrvatskoj

Porezni sustav Republike Hrvatske možemo opisati kao mlad porezni sustav koji postoji od osamostaljenja Hrvatske, a sve dok sam porezni sustav nije zaživio trebalo je proći kroz teške faze kako bi se porezni sustav prilagodio načelima tržišne ekonomije. „Reforma poreznog sustava Republike Hrvatske završena je 1998. godine uvođenjem PDV-a, od kada u našem poreznom sustavu postoje svi temeljni porezni oblici koji su karakteristični za tržišne demokracije“ (Bakran et al., 2021.). Nadalje, s obzirom da se porezni sustav Republike Hrvatske definira kao mlad sustav, koji se pokušavao oblikovati prema načelima oporezivanja, karakterizira ga mali broj poreznih oblika i efikasnost, odnosno jednostavnost poreznih zakona. „Učestale promjene osnovnih elemenata oporezivanja unutar temeljnih poreznih oblika, idu u prilog tezi kako je naš porezni sustav nestabilan, dakle sklon čestim promjenama, a slab porezni moral i visoka razina sive ekonomije također ga čini i neracionalnim“ (Šimurina et al., 2018.). „Porezni sustav Republike Hrvatske vrlo je potrošno nastrojen, odnosno većina poreznih prihoda ubire se od potrošnih poreza PDV-a i trošarina“ (Bakran et al., 2021.). Ovakav sustav koji je potrošno orijentiran ima mnogo pozitivnih karakteristika ali s druge strane i jednu negativnu, a to je činjenica da osobe s manjom ekonomskom snagom ustvari snose veći ili teži porezni teret.

2.2. Razvoj poreznog sustava

„Porezi kao dio sustava javnih prihoda prisutni su od davnina i to još u državama starog i srednjeg vijeka. Tijekom vremena porezi su se mijenjali te je njihova uloga i mjesto u poreznim sustavima tijekom povijesti bila različita. Uvođenje poreza ovisilo je o društvenom, političkom i ekonomskom uređenju pojedine zemlje“ (Bakran et al., 2021.). Naime, porezi se uvode zakonom, a zbog svog fiskalnog učinka, ali i nekih nefiskalnih efekata porezi su danas najizdašniji fiskalni instrument, dok porezni sustav određene zemlje čine svi porezni oblici koji se primjenjuju u toj zemlji. “Razlike koje se pojavljuju između pojedinih poreznih sustava najčešće se očituju u visini poreznog opterećenja, broju, vrsti, mjestu i ulozi pojedinog poreza poreznim olakšicama“ (Šimurina et al., 2018.). „Porezni sustav Republike Hrvatske uređen je

zakonskim i podzakonskim propisima i aktima (Opći porezni zakon, Zakon o porezu na dobit, Zakon o porezu na dohodak, Zakon o porezu na dodanu vrijednosti, Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Pravilnik o porezu na dobit, Pravilnik o porezu na dohodak, Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost, Zakon o računovodstvu, Zakon o posebnim porezima) “ (Bakran et al., 2021.). „Porezna reforma provedena je 1994. godine sa svrhom usklađivanja s razvijenijim zemljama. Pojedinačno oporezivanje svake vrste prihoda zamijenjeno je sa jedinstvenim načinom oporezivanja fizičkih osoba. Druga faza porezne reforme odnosila se na usvajanje Zakona o trošarinama, promjena posrednih poreza po uzoru na razvijene zemlje EU, usvojen standardni oblik poreza na dohodak, smanjen je broj stopa poreza na promet, reformiran je porez na dobit, uvedene su trošarine, uveden je porez na dodanu vrijednost od 22% (1998. godine)“ (Porezna uprava, 2022.). U modernom poreznom sustavu najvažniju ulogu imaju porez na dohodak, porez na dodanu vrijednost i porez na dobit. Hrvatski porezni sustav prema iskustvima razvijenih zemalja trebalo bi usmjeriti ka oporezivanju građana, pravednom raspoređivanju poreznih tereta, pružanju preglednosti i potpunoj jasnoći. Zatim, pobrinuti se za osiguranje dovoljno sredstava za financiranje svih javnih potreba, te voditi računa o pravovremenom reagiranju na promjene u fiskalnom okruženju. „Porezna reforma iz 2016. godine, imala je za cilj smanjenje ukupnog poreznog opterećenja, poticanje konkurentnosti gospodarstva i izgradnju socijalnog pravednijeg poreznog sustava“ (Zrinušić & Vuraić Kudeljan, 2016.). „U 2022. godini naglasak je stavljen na praćenje i pravovremeno reagiranje na globalizacijske trendove, digitalizaciju, analizu i praćenje tekućeg poslovanja. Također, važna je i analiza do sada učinjenog i postignutog kroz poreznu reformu“ (Porezna uprava, 2022.).

2.3. Podjela poreza u Hrvatskoj

Hrvatski porezni sustav dijeli se na državne poreze, županijske, gradske i zajedničke poreze. Zatim, tu su još porezi na dobitke od igara na sreću i naknade za privređivanje igara na sreću i nagradnih igara. Sve o podjeli poreza u Hrvatskoj detaljnije je prikazano u slici koja slijedi.

Slika 1 Podjela poreza u Hrvatskoj

Izvor: <https://arhivanalitika.hr/blog/ejs-11-teorija-i-politika-oporezivanja-i-dio/> (datum pristupanja: 22.08.2022.)

3. UTJECAJ PANDEMIJE NA POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

3.1. Poslovanje Porezne uprave u vrijeme trajanja pandemije

Za vrijeme pandemije Porezna uprava građanima Republike Hrvatske pružila je mogućnost ispunjavanja prava i obveza bez potrebe dolaska u prostorije Porezne uprave. „Mogućnost ulaska u službene prostorije Porezne uprave bila je isključivo uz posjedovanje EU digitalne COVID potvrde ili uz odgovarajuće dokaze o cijepljenju, testiranju ili potvrdi o preboljenju bolesti COVID-19. Porezna uprava na svojim službenim stranicama jasno je uputila poduzetnike i građane na koje su sve načine mogli ispuniti svoja prava i obveze bez potrebe dolaska u prostorije Porezne uprave“ (Porezna uprava, 2022.). „Podnošenje svih poreznih prijava, izdavanje poreznih potvrda, promjena na PK karticama svojih zaposlenika, zahtjeva za preknjiženjima, zahtjeva za upravnim ugovorom i ostalim zahtjevima poduzetnici su mogli ostvariti korištenjem usluga e-Porezne ili m-Porezne“ (Porezna uprava, 2022.). Porezna uprava uputila je građane da za svoje potrebe mogu podnositi razne obrasce i zahtjeve putem sustava e-Građana. „Za potrebe dobivanja odgovora ili otklanjanja nejasnoća građani su mogli komunicirati s Poreznom upravom korištenjem servisa „Pišite nam“ dostupnim na Internet stranicama Porezne uprave ili pozivom na telefonske brojeve Porezne uprave,“ (Porezna uprava, 2022.). Mjere Porezne uprave u vrijeme pandemije uključivale su produljenje rokova za prijavu poreza, digitalizaciju i jačanje uloge e-usluga poreznih tijela, odgodu plaćanja poreza te skraćivanje rokova i povrata poreza.

3.2. Fiskalni sustav i oporezivanje

Fiskalni odgovor na zdravstvenu i gospodarsku krizu koja je pogodila sve zemlje svijeta pa tako i Hrvatsku pokazuje uspješnost odnosno neuspješnost financijskog upravljanja javnim sektorom. Kriza prouzrokovana pandemijom ostavila je posljedice na javne financije i fiskalni sustav u cjelini. „Fiskalni sustav sa svojim mjerama istodobno je instrument borbe protiv pandemije, ali jednako je njome pogođen. Dakle, javni prihodi u prva tri su mjeseca smanjeni za 15-30 posto, a istodobno su rashodi povećani za nekih 30-40 posto, u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine“ (Žunić Kovačević, 2021., str. 483-499). Odgovor fiskalne politike na navedene izazove ključan je dio javnih politika. „Moguće je govoriti o svojevrsnom

etapnom ili parcijalnom provođenju mjera u odgovoru na pandemiju, od potpora u fazi ograničavanja poteškoća i posljedica pandemijske i ekonomske krize do održavanja i jačanja ekonomskih kapaciteta kroz poticaje za gospodarski oporavak kada se mjere suzbijanja i ublažavanja pandemije ublažavaju te konačno elementa s dugoročnim učinkom, ali i zadržavanjem u fiskalnom sustavu“ (Žunić Kovačević, 2021., str. 483-499). „Krizna je dovela do naglog smanjenja fiskalnih prihoda, a istodobno je neophodan veliki fiskalni napor da bi se očuvalo poduzetništvo te ublažio rast siromaštva i nejednakosti kao kriza izazvanih „lockdownom“ i pandemijom“ (Žunić Kovačević, 2021., str. 483-499). Kada je ekonomija u recesiji, kao što je trenutna i kada postoji snažan negativan utjecaj na strani ponude i potražnje, posebno je potrebno djelovanje ekspanzivne politike uz potporu drugih javnih politika. „Odgovor fiskalne politike upravo je u fiskalnoj ekspanziji i povećanju deficita što može ublažiti takav šok na strani potražnje i ponude te očuvati radna mjesta i zaposlenost“ (Žunić Kovačević, 2021., str. 483-499). Mjere koje su se poduzimale u fiskalnom sustavu u obliku raznih potpora i pomoći, mogu se definirati kao izrazito kratkoročne, te kao takve ostavile su negativan kratkoročni učinak, u smislu povećanja javne potrošnje. „Mjere su uključivale produljenje rokova za prijavu poreza, odgodu plaćanja poreza, pružanje bržih povrata poreza, izdašnije naknade za nadoknadu gubitaka i neka porezna izuzeća, uključujući poreze na doprinose za socijalno osiguranje, porez na plaću ili porez na imovinu“ (Žunić Kovačević, 2021., str. 483-499). Porezna i fiskalna politika, nakon krize izazvane pandemijom ukazuju na važnost jačanja povjerenja i otpornosti cijelog fiskalnog sustava za sve buduće izazove.

3.3. Analiza podataka iz sustava fiskalizacije od 2019. do 2022. godine

Analiza podataka iz sustava fiskalizacije za razdoblje od 24.02.2020.-15.03.2020. godine u odnosu na razdoblje od 23.02.2019.-15.03.2019. godine. Za sve djelatnosti u razdoblju od 24.02.-15.03.2020. godine u odnosu na razdoblje od 23.02.-15.03.2019. vidljivo je smanjenje broja računa od 1%, a povećanje iznosa računa za 9%, u djelatnosti G- Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala indeks broja računa ostao je isti, dok je iznos računa porastao za 11%. U djelatnosti I- Pružanje smještaja te pripreme i usluživanje hrane vidljivo je smanjenje broja računa od 5%, a iznosa računa od 9% (Porezna uprava, 2022.).

Tablica 1 Analiza podataka iz sustava fiskalizacije od 24.02.2020.-15.03.2020. godine u odnosu na 23.02.2019.-15.03.2019.

NAZIV NKD 2007	BROJ RAČUNA		Indeks 2020/2019	IZNOS RAČUNA		Indeks 2020/2019
	23.02.- 15.03.2019.	24.02.- 15.03.2020.		23.02.-15.03.2019.	24.02.-15.03.2020.	
1	2	3	4	5	6	7
SVE DJELATNOSTI	125.265.957	124.184.289	99,14	9.228.776.260,62	10.071.412.471,83	109,13
G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNH VOZILA I MOTOCIKLA	74.070.809	74.297.241	100,31	6.461.468.668,49	7.158.707.958,19	110,79
I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	19.488.157	18.546.287	95,17	760.483.486,56	689.862.056,47	90,71

Izvor: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx> (datum pristupanja: 22.08.2022.)

Usporedba razdoblja od 09.03. do 15.03.2020. u odnosu na isto razdoblje 2019. godine. Za sve djelatnosti u razdoblju od 09.03.-15.03.2020. godine u odnosu na isto razdoblje 2019. indeks broja računa ostao je isti, dok je iznos računa porastao za 14%, u djelatnosti G – Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala vidljivo je povećanje broja računa za 4% i povećanje iznosa računa za 21%. U djelatnosti I – Pružanje smještaja te pripreme i usluživanje hrane vidljivo je smanjenje broja računa od 10% i smanjenje iznosa računa od 22% (Porezna uprava, 2022.).

Tablica 2 Usporedba razdoblja od 09.03. do 15.03.2020. u odnosu na isto razdoblje 2019. godine

NAZIV NKD 2007	BROJ RAČUNA		Indeks 2020/2019	IZNOS RAČUNA		Indeks 2020/2019
	09.03.- 15.03.2019.	09.03.- 15.03.2020.		09.03.-15.03.2019.	09.03.-15.03.2020.	
1	2	3	4	5	6	7
SVE DJELATNOSTI	42.073.385	41.876.315	99,53	3.187.860.187,21	3.618.077.979,73	113,50

G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO MALO, POPRAVAK MOTORNH VOZILA I MOTOCIKLA	24.933.119	25.914.230	103,93	2.235.973.600,33	2.710.594.161,90	121,23
I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	6.524.619	5.890.083	90,27	255.493.694,97	200.004.761,33	78,28

Izvor: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx> (datum pristupanja: 22.08.2022.)

Usporedba prvog tjedna ožujka 2020. godine (02.03.-08.03.2020) s drugim tjednom ožujka 2020. godine (09.03.-15.03.2020.), vidljivo je sljedeće. Za sve djelatnosti u razdoblju od 09.03.15.03.2020. godine u odnosu na prethodni tjedan 02.03.-08.03.2020. indeks broja računa ostao je isti, dok je iznos računa porastao za 11%, u djelatnosti G – Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala vidljivo je povećanje broja računa za 6% i povećanje iznosa računa za 21%. U djelatnosti I – Pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je smanjenje broja računa od 10% i smanjenje iznosa računa od 20%. (Porezna uprava, 2022.).

Tablica 3 Usporedba prvog tjedna ožujka 2020. godine (02.03.-08.03.2020.) s drugim tjednom ožujka (09.03.-15.03.2020.)

NAZIV NKD 2007	BROJ RAČUNA		Indeks 3:2	IZNOS RAČUNA		Indeks 6:5
	02.03.-08.03.2020.	09.03.-15.03.2020.		02.03.-08.03.2020.	09.03.-15.03.2020.	
1	2	3	4	5	6	7
SVE DJELATNOSTI	41.687.618	41.876.315	100,45	3.265.164.355,52	3.618.077.979,73	110,81
G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNH VOZILA I MOTOCIKLA	24.452.226	25.914.230	105,98	2.234.767.752,48	2.710.594.161,90	121,29
I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	6.514.252	5.890.083	90,42	251.137.631,58	200.004.761,33	79,64

Izvor: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx> (datum pristupanja: 22.08.2022.)

Usporedba prvog tjedna ožujka 2019. godine (04.03.-10.03.2019.) s drugim tjednom ožujka 2019. godine (11.03.-17.03.2019.). Za sve djelatnosti u razdoblju od 11.03.-17.03.2020. godine u odnosu na prethodni tjedan 04.03.-10.03.2019. godine indeks broja računa ostao je isti, dok je iznos računa porastao za 2%, u djelatnosti G – Trgovina na veliko na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala vidljivo je smanjenje broja računa od 1%, a povećanje iznosa računa za 2%. U djelatnosti I – Pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane indeks broja računa i iznosa računa ostao je isti. (Porezna uprava, 2022.).

Tablica 4 Usporedba prvog tjedna ožujka 2019. godine (04.03.-10.03.2019.) s drugim tjednom ožujka (11.03.-17.03.2019.)

NAZIV NKD 2007	BROJ RAČUNA		Indeks 3:2	IZNOS RAČUNA		Indeks 6:5
	04.03.- 10.03.2019.	11.03.- 17.03.2019.		04.03.-10.03.2019.	11.03.-17.03.2019.	
1	2	3	4	5	6	7
SVE DJELATNOSTI	42.543.536	42.332.241	99,50	3.143.386.725,30	3.208.283.874,07	102,06
G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKLA	25.307.317	25.056.015	99,01	2.202.902.538,40	2.246.667.239,77	101,99
I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	6.579.900	6.589.587	100,15	260.672.473,71	259.817.355,37	99,67

Izvor: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx> (datum pristupanja: 22.08.2022.)

Usporedba podataka za razdoblje 22.03.-28.03. u 2021., 2020. i 2019. godini

Za sve djelatnosti u razdoblju od 22.03.-28.03.2021. godine u odnosu na isto razdoblje 2020. godine vidljivo je povećanje broja računa od 159% i povećanje iznosa računa od 96%, u djelatnosti G – Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala vidljivo je povećanje broja računa od 132% i povećanje iznosa računa od 83%. U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je povećanje broja računa od 1.123%, a iznosa računa od 691%. Za sve djelatnosti u razdoblju od 22.03.-28.03.2021. godine u odnosu na isto razdoblje 2019. godine vidljivo je smanjenje broja računa od 10% i smanjenje i smanjenje iznos računa od 1%, u djelatnosti G – Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i

motocikala vidljivo je smanjenje broja računa od 1% te povećanje iznosa računa od 4%. U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je smanjenje broja računa od 48%, a iznosa računa od 45%. Za sve djelatnosti u razdoblju 22.03.-28.03.2020. godine u odnosu na isto razdoblje 2019. godine vidljivo je smanjenje broja računa od 65% i smanjenje iznosa računa od 50%, u djelatnosti G – Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala vidljivo je smanjenje broja računa od 57% i smanjenje iznosa računa od 44%. U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je smanjenje broja računa od 96%, a iznosa računa od 93%. (Porezna uprava, 2022.).

Tablica 5 Usporedba podataka za razdoblje od 22.03.-28.03. u 2021., 2020. i 2019. godini

RAZDOBLJE	BROJ RAČUNA						IZNOS RAČUNA					
	SVE DJELATNOSTI	INDEKS	G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNH VOZILA I MOTOCIKLA	INDEKS	I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	INDEKS	SVE DJELATNOSTI	INDEKS	G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNH VOZILA I MOTOCIKLA	INDEKS	I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	INDEKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
22.03.- 28.03.2020.	14.589.982	259,19	10.681.207	231,55	280.406	1.223,13	1.572.936.774,90	195,73	1.237.142.631,89	183,43	18.547.169,46	790,78
22.03.- 28.03.2021.	37.815.567		24.731.888		3.429.728		3.078.720.280,96		2.269.232.271,67		146.667.170,17	
22.03.- 28.03.2019.	42.042.325	89,95	24.904.449	99,31	6.578.135	52,14	3.120.033.789,12	98,68	2.192.118.809,11	103,52	266.211.699,41	55,09
22.03.- 28.03.2021.	37.815.567		24.731.888		3.429.728		3.078.720.280,96		2.269.232.271,67		146.667.170,17	
22.03.- 28.03.2019.	42.042.325	34,70	24.904.449	42,89	6.578.135	4,26	3.120.033.789,12	50,41	2.192.118.809,11	56,44	266.211.699,41	6,97
22.03.- 28.03.2020.	14.589.982		10.681.207		280.406		1.572.936.774,90		1.237.142.631,89		18.547.169,46	

Izvor: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx> (datum pristupanja: 22.08.2022.)

Usporedba trećeg tjedna ožujka 2021. godine (15.03.-21.03.2021.), s četvrtim tjednom ožujka 2021. godine (22.03.-28.03.2021.), uspoređujući treći tjedan ožujka 2020. godine (11.03.-22.03.2020.), s četvrtim tjednom ožujka 2020. godine (23.03.-29.03.2020.), uspoređujući treći tjedan ožujka 2019. godine (18.03.-24.03.2019.) s četvrtim tjednom ožujka 2019. godine (25.03.-31.03.2019.). Za sve djelatnosti u razdoblju od 22.03.-28.03.2021. godine u odnosu na prethodni tjedan 15.03.-21.03.2021. godine vidljivo je da je broj računa ostao isti te smanjenje iznosa računa od 5%, u djelatnosti G – Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala vidljivo je smanjenje broja računa od 1% i smanjenje iznosa računa od 6%. U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanje hrane vidljivo je povećanje broja

računa od 3%, a iznosa računa od 6%. Za sve djelatnosti u razdoblju od 23.03.-29.03.2020. godine u odnosu na prethodni tjedan 16.03.-22.03.2020. godine vidljivo je smanjenje broja računa od 50% i smanjenje iznosa računa od 45%, u djelatnosti G- Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala vidljivo je smanjenje broja računa od 46% te smanjenje iznosa računa od 44%. U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je smanjenje broja računa od 84%, a iznosa računa od 67%. Za sve djelatnosti u razdoblju od 25.03.-31.03.2019. godine u odnosu na prethodni tjedan 18.03.-24.03.2019. vidljivo je smanjenje broja računa od 1% i smanjenje iznosa računa d 2%, u djelatnosti G- Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala vidljivo je smanjenje broja računa od 1% i smanjenje iznosa računa od 2%. U djelatnosti I- pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je smanjenje broja računa od 1% dok je iznos računa ostao isti. (Porezna uprava, 2022.).

Tablica 6 Usporedba trećeg tjedna ožujka 2021. (15.03.-21.03.) s četvrtim tjednom ožujka (22.03.-28.03.)

RAZDOBLJE	BROJ RAČUNA						IZNOS RAČUNA					
	SVE DJELATNOSTI	INDEKS	G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNH VOZILA I MOTOCIKLA	INDEKS	I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	INDEKS	SVE DJELATNOSTI	INDEKS	G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNH VOZILA I MOTOCIKLA	INDEKS	I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME USLUŽIVANJA HRANE	INDEKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
15.03.- 21.03.2021.	37.951.473	99,64	25.008.083	98,90	3.337.558	102,76	3.230.375.679,07	95,31	2.406.300.467,55	94,30	138.257.786,41	106,08
22.03.- 28.03.2021.	37.815.567		24.731.888		3.429.728		3.078.720.280,96		2.269.232.271,67		146.667.170,17	
16.03.- 22.03.2020.	28.831.155	50,40	19.973.861	53,53	1.806.458	15,99	2.820.235.842,11	55,02	2.175.198.181,66	56,36	58.275.419,90	32,93
23.03.- 29.03.2020.	14.530.932		10.691.170		288.857		1.551.727.813,78		1.225.885.738,60		19.192.693,58	
18.03.- 24.03.2019.	42.184.878	99,12	24.975.907	98,80	6.603.359	99,36	3.164.104.107,45	97,84	2.206.251.367,37	98,39	268.877.107,82	99,52
25.03.- 31.03.2019.	41.815.517		24.676.108		6.560.970		3.095.749.414,47		2.170.654.311,53		267.599.492,46	

Izvor: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx> (datum pristupanja: 22.08.2022.)

3.4. Posljedice pandemije COVID-19 na porezni sustav Republike Hrvatske

Pandemija je uzrokovala razne promjene u poreznom sustavu, neke od njih jesu pojednostavljenje postupka ubiranja javnih davanja i odgoda naplate. „U poreznom sustavu mogu se uočiti posljedice krize kroz izmjene na sustavnoj razini, samog procesnog okvira u odredbama Općeg poreznog zakona te izmjene na posebnim elementima pojedinih poreznih oblika“ (Žunić Kovačević, 2021., str. 483-499). Ove izmjene događale su se u sustavu poreza na dobit, izmjene u sustavu poreza na dohodak, izmjene u sustavu poreza na dodanu vrijednost te izmjene u oporezivanju prometa i nekretnina. „Dugoročne posljedice mjera porezne politike protiv COVID-19 i pozitivni dugoročni učinci mogu se pronaći u zadržavanju rješenja koje se prikazuje kao smanjeno oporezivanje rada ili dohotka od rada. Kratkoročne mjere unutar poreznog sustava koje su procesne naravi, poduzete su radi olakšavanja trenutnog poreznog položaja gospodarstvenika, imaju pozitivan učinak za porezne obveznike, no nije riječ o sustavnim rješenjima koja bi mogla biti zadržana po prestanku krize“ (Žunić Kovačević, 2021., str. 483-499). Utjecaj „lockdowna“ očituje se kroz probleme povezane s javnim financiranjem zbog smanjenja prihoda i velikog rasta rashoda uz povećanje deficita državnog proračuna, te povećanje javnog duga. Sve navedeno ostavlja posljedice na cijeli fiskalni sustav i dovodi do potrebnih smanjenja svih javnih prihoda, kako poreznih, tako i neporeznih. Također, uz to i rastu javni rashodi odnosno potrošnja kroz razne pomoći, potpore i olakšice i uz najavu poreznih rasterećenja. Porezna rasterećenja odnose se na smanjenja novčanih iznosa koji se oporezuju, odnosno kroz porezno rasterećenje smanjuje se porezni teret pojedinca ili poduzeća. „Mjere koje će tek osjetiti posljedice pandemije jesu odgoda plaćanja javnih davanja, odgoda plaćanja poreza na dohodak, poreza na dobit te doprinosa na plaće i to na tri mjeseca, uz mogućnost produženja na još tri, a nakon toga omogućuje se otplata duga na 24 mjeseca“ (Porezna uprava, 2022.).

4. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE POSLOVANJA PODUZEĆA ZA VRIJEME TRAJANJA PANDEMIJE

4.1. Računovodstvene usluge poduzeća u Republici Hrvatskoj u vrijeme pandemije

Računovodstvene usluge jesu prikupljanje i obrada podataka na temelju knjigovodstvenih isprava, priprema i vođenje poslovnih knjiga, priprema i sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja, te prikupljanje i obrada podataka u vezi s pripremom i sastavljanjem godišnjih izvješća, te financijskih podataka za porezne i druge potrebe. Također, računovodstvene usluge jesu savjetovanje poduzetnika, revizije, porezni nadzori, kontrola i analiza poslovanja. „Poduzetnik je dužan organizirati prikupljanje i sastavljanje knjigovodstvenih isprava, vođenje poslovnih knjiga, te sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja na način da je moguće provjeriti poslovne događaje, financijski položaj i uspješnost poslovanja poduzetnika“ (Žager et al., 2017., str. 91). U vrijeme pandemije Covid-19 uvelike se promijenilo poslovanje mnogih poduzeća, samim time i računovodstva su pratila nove situacije, izmjene, krize koje su se događale, te sukladno tome prilagođavali su svoje računovodstvene usluge. „Važno je istaknuti kako je digitalizacija olakšala poslovanje računovodstvenim servisima, koja su onda pružala usluge online računovodstva bez dolazaka i bez papira. Naime, pandemija je ostavila trag na poslovanje poduzeća kroz promjene načina rada, smetnje u procesu nabave, promjene u prihodima od prodaja i drugih“ (Rogić Dumančić et al., 2021.) Također, kriza prouzrokovana pandemijom donijela je mnoge izazove, potaknuvši poduzeća na velike promjene u načinu rada. Najutjecajnije promjene dogodile su se u području tehnologije, a s razvojem tehnologije promijenilo se i dalje se mijenja cjelokupno računovodstvo i sve usluge koje ono pruža. U današnje vrijeme, zbog utjecaja pandemije ali i sve većeg razvoja digitalizacije računovodstvene se usluge sve više pružaju online. Prednosti online računovodstva jesu dostupnost svih informacija o kupcima, dobavljačima, zalihama, stanju računa, prihodima, rashodima, poslovnom rezultatu. „Također, prednosti online računovodstva jesu dostupnost 0-24, jednostavnost izdavanja ponuda, predračuna, računa, dnevna obrada bankovnih izvoda, digitalni nalozi za plaćanje, digitalna razmjena dokumentacije, dostavljanje isplatnih lista, itd.“ (FINA, 2022.). Računovodstvene usluge koje se pružaju online štede vrijeme u vođenju poslovnih knjiga, a pružaju preglednije i jednostavnije poslovanje poduzeća. Isto tako, online računovodstvene usluge omogućavaju pregled poslovanja poduzeća u svakom trenutku, garantiraju brzinu u vođenju poslovnih knjiga i jednostavno preuzimanje svih dokumenata i

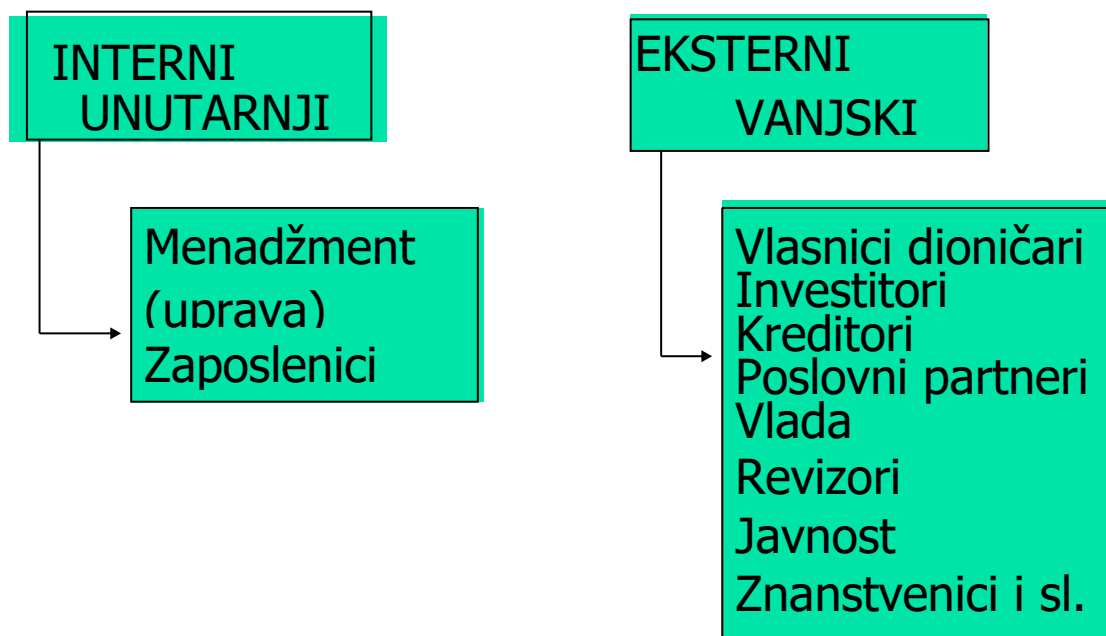
financijskih izvještaja. Računovodstveno poslovanje zasigurno će i u ovoj 2022. godini staviti naglasak na tehnološki razvoj, te tako ići u korak s vremenom.

4.2. Vođenje poslovnih knjiga i izvještavanje

Financijske izvještaje potrebno je sastaviti za svako obračunsko razdoblje (kvartalno i godišnje, dakle izvještaji se sastavljaju za poslovnu godinu koja je kalendarska godina. „Financijsko izvještavanje mora osigurati informacije koje će pomoći sadašnjim i potencijalnim investitorima i kreditorima i ostalim korisnicima u procjenjivanju iznosa, vremena i neizvjesnosti budućih primitaka od dividendi, kamata, prodaje i ostalih“ (Gulin et al., 2012., str. 322). Primarni ciljevi financijskih izvještaja jesu pružanje informacija o financijskom položaju, uspješnosti i promjenama financijskog položaja poduzeća, što je onda korisno svim korisnicima u donošenju samih ekonomskih odluka. „Financijski izvještaji moraju istinito prikazivati financijsku situaciju, sposobnost poduzeća u stvaranju novca, te uspješnost poslovanja poduzeća“ (Gulin et al., 2012., str. 322). Temeljni financijski izvještaji jesu bilanca, izvještaj o dobiti, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama glavnice, računovodstvene politike i bilješke uz financijske izvještaje. Vođenje poslovnih knjiga možemo opisati kroz evidencije u koje unosimo podatke o nastalim poslovnim događajima, kako kronološki tako i sustavno, poduzeće ih vodi kako bi osiguralo sve potrebne podatke o svom poslovanju. Poslovne knjige obavezno trebaju voditi svi poslovni subjekti, uz poštivanje određenih pravila urednosti i transparentnosti. “Poslovne knjige jesu osnovne i pomoćne. Osnovne knjige smatraju se dnevnikom i glavnom knjigom, dok su pomoćne knjige blagajne, knjige inventara, knjige URA/IRA, analitičko knjigovodstvo. Dnevnik jest osnovna poslovna knjiga u koju se kronološkim redoslijedom evidentiraju svi knjigovodstveni poslovni događaji, dok je glavna knjiga osnovna poslovna knjiga u koju se sustavno i kronološki upisuju poslovni događaji na imovini, obvezama, kapitalu, prihodima, rashodima i financijskom rezultatu“ (Žager et al., 2017., str. 90). „Pomoćne knjige dopuna su ili razrada podataka glavne knjige i služe za detaljnije prikazivanje određenih vrsta imovine, obveza i kapitala, prihoda ili rashoda, a knjiga blagajne jest pomoćna poslovna knjiga kojoj je svrha osiguranje svakodnevne kontrole raspolaganja novčanim sredstvima“ (NN 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20). „Knjigovodstvene isprave sastavljaju se na mjestu i u vrijeme nastanka poslovnog događaja, služe kao dokaz o nastanku poslovnog događaja i služe kao podloga za unos podataka i

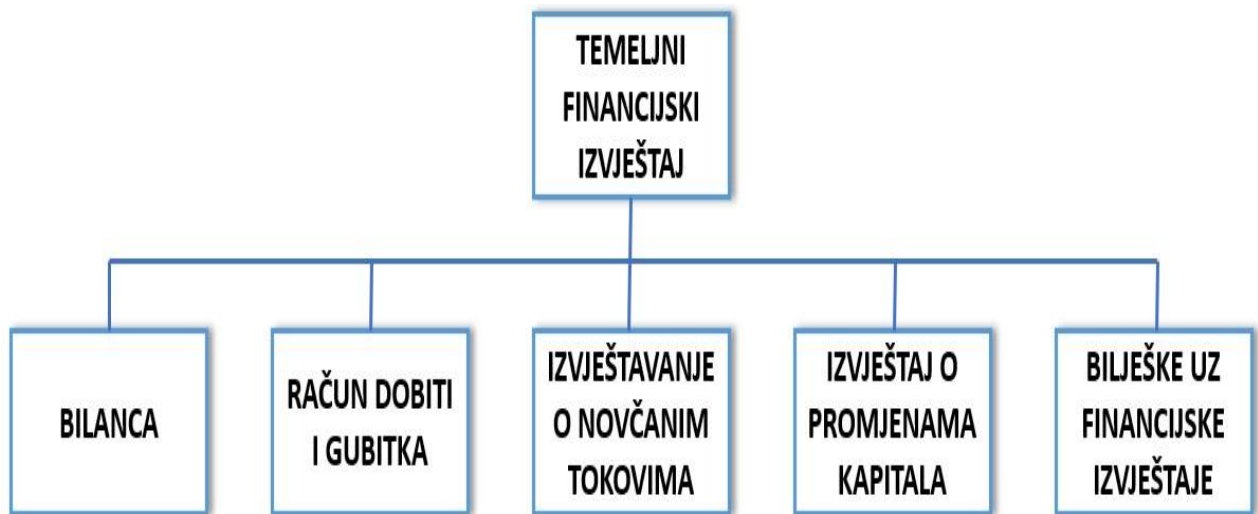
poslovne knjige, te kontrolu poslovanja“ (Žager et al., 2017., str. 90). Također, temelj su za unos podataka u poslovne knjige, dokaz su o nastalim poslovnim događajima. Isto tako, prikupljanje knjigovodstvenih isprava predstavlja prikupljanje podataka i početnu fazu knjigovodstvenog evidentiranja. Računovodstvene se informacije uvijek prikazuju u obliku financijskih izvještaja. Najvažniji i najistaknutiji korisnici financijskih izvještaja jesu investitori i kreditori i menadžment poduzeća. Još jedna česta podjela je ona na eksterne i interne korisnike, što je vidljivo u slici ispod. Također, osim svih ovih korisnika koji su navedeni dolje, postoji i još čitavi niz drugih korisnika koji sudjeluju u cjelokupnom računovodstvu.

Slika 2 Korisnici financijskih izvještaja

Izvor: <https://www.fina.hr/predaja-financijskih-izvjestaja> (datum pristupanja: 20.09.2022.)

Slika 3 Temeljni financijski izvještaji

Izvor: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_144_2771.html (datum pristupanja: 20.09.2022.)

Bilanca jest temeljni financijski izvještaj koji prikazuje imovinu, obveze i kapital na određeni dan. Bilanca je zapravo vrlo važan financijski izvještaj jer upravo ona ukazuje na financijski položaj poduzeća, što znači, da prati stanje i odnos imovine, obveza i kapitala određenog poduzeća. Dakle, elementi koji su u izravnom odnosu s mjerenjem financijskog položaja jesu imovina, obveze i kapital. „Osnovni elementi bilance jesu imovina koja je resurs pod kontrolom poduzeća, koji proizlazi iz prošlih događaja i od kojeg se očekuju buduće ekonomske koristi. Obveza jest postojeći dug poduzeća, proizašao iz prošlih događaja, za čije se podmirenje očekuje smanjenje resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi“ (Žager et al., 2017., str. 93). Kapital odnosno glavnica možemo definirati kao ostatak imovine nakon što se odbiju sveukupne obveze. „Bilanca se definira kao financijski izvještaj koji sistematizirano prikazuje stanje imovine, obveza i kapitala u određenom vremenskom trenutku“ (Žager et al., 2017., str. 92). Bilanca kao temeljni financijski izvještaj koji prikazuje financijski položaj poduzeća može poslužiti također i za ocjenu sigurnosti poslovanja poduzeća. Naime, bilancu dijelimo na dva dijela, na aktivu i pasivu, te se po aktivu i pasivu onda utvrđuje stvarni financijski položaj nekog poduzeća. Isto tako, kad se razmatra sam financijski položaj poduzeća jako je važna struktura imovine, obveza i kapitala, kao i njihova povezanost. „Stoga bilanca između ostalog mora dati odgovore na pitanja kakva je likvidnost, zaduženost, financijska snaga, financijska struktura i položaj određenog poduzeća“ (ZAKON O RAČUNOVODSTVU, 2015.). Može se zaključiti kako bilanca predstavlja temelj za analizu financijskog položaja, za utvrđivanje mana, slabosti

i nedostataka u poslovanju poduzeća, te je isto tako važna za predviđanje budućeg poslovanja. „Osobito je važna struktura imovine, obveza i kapitala i međusobna povezanost i uvjetovanost pojedinih dijelova imovine i izvora imovine“ (Gulin et al., 2012., str. 322). Imovina predstavlja resurse koje poduzeće koristi kako bi u potpunosti ostvarilo svrhu svoje djelatnosti. U bilanci se imovina dijeli u dvije skupine prema vremenu transformiranja imovine u novčani oblik, a to su kratkotrajna i dugotrajna imovina. „Kratkotrajnu imovinu čini onaj dio ukupne imovine za koji se očekuje da će se pretvoriti u novčani oblik u vremenu kraćem od jedne godine, dok je dugotrajna imovina ona imovina koja u tom obliku ostaje duže vezana i očekuje se da će se pretvoriti u novac u roku dužem od godine dana“ (Žager et al., 2017., str. 94.). Primjer skraćene bilančne sheme koju za potrebe eksternog izvještavanja koriste naša poduzeća prikazan je u tablici ispod.

Tablica 7 Prikaz bilančne sheme

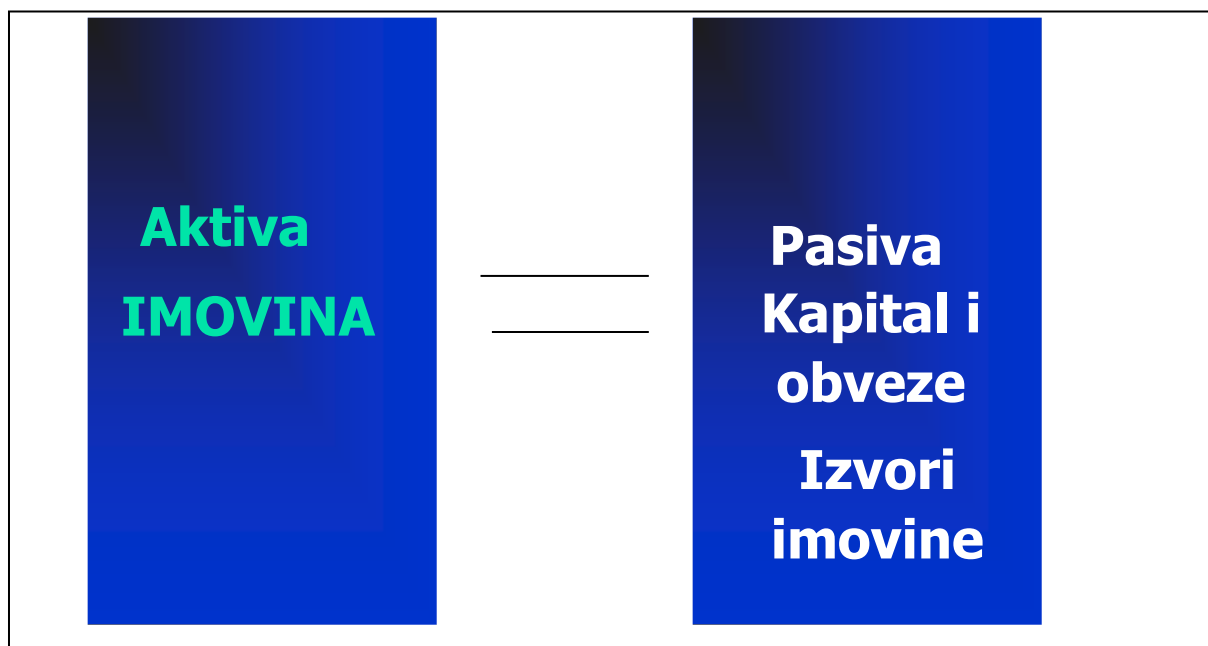
AKTIVA	PASIVA
A. POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	A. KAPITAL I REZERVE
B. Dugotrajna imovina	1. Uplaćeni kapital
1. Nematerijalna imovina	2. Kapitalne rezerve
2. Materijalna imovina	3. Revalorizacijske rezerve
3. Financijska imovina	4. Rezerve iz dobiti
4. Potraživanja	5. Zadržana dobit ili preneseni gubitak
C. Kratkotrajna imovina	6. Dobit ili gubitak tekuće godine
1. Zalihe	B. Dugoročna rezerviranja za rizike i troškove
2. Potraživanja	C. Dugoročne obveze
3. Financijska imovina	D. Kratkoročne obveze
4. Novac	
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	E. Odgođeno plaćanje troškova i nedospjela naplata prihoda
UKUPNO AKTIVA	UKUPNO PASIVA

Izvor: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/FinancijskaIzvjesciaPU.aspx

(datum pristupanja: 20.09.2022.)

Bilanca je dvostruki prikaz imovine poduzeća, promatrane s dva različita stajališta. Jednom se prikazuje što imamo a drugi put odakle nam to što imamo. S obzirom na to da bilanca prikazuje imovinu poduzeća s dva različita stajališta, to upućuje na važnost postojanja jednakosti odnosno takozvane bilančne ravnoteže između aktive i pasive. Dakle, u aktivi se prikazuje imovina, a u pasivi izvori imovine. „Obveze prema izvorima imovine, ovisno o kvaliteti te obveze, obično se dijele na obveze prema vlasniku i obveze prema ostalim vjerovnicama“ (Žager et al., 2017., str. 94.). Prilikom sastavljanja bilance treba voditi računa o formalnom izgledu bilance i strukturi aktive i pasive. U formalnom pogledu bilanca se može prikazati u obliku jednostranog i u obliku dvostranog izvještaja. Ako se prihvati jednostrani izvještaj, prvo se upisuju pozicije aktive, a ispod toga pozicije pasive. Naime, kod dvostranog izvještaja na lijevoj se strani prikazuju pozicije aktive, a na desnoj pasive. „Ovisno o vremenu ili razlogu sastavljanja, razlikujemo nekoliko vrsta bilanci, početna, zaključna, pokusna, konsolidirana, zbrojna, diobena, sanacijska i likvidacijska bilanca“ (Žager et al., 2017., str. 94.). „Početna bilanca je bilanca koja se sastavlja prilikom osnivanja poduzeća, tj. na početku poslovanja poduzeća“ (FINA, 2022.). Poduzeća koja posluju duži niz godina obračun poslovanja obvezno provode na kraju godine i tada sastavljaju zaključnu bilancu. Kod takvih poduzeća zaključna bilanca na dan 31.12. je ujedno početna bilanca na dan 01.01., tj. na početku novog obračunskog razdoblja. „Probna ili bruto bilanca sastavlja se radi kontrole odnosno provjere ispravnosti provedenih knjiženja, a obično se sastavlja jednom mjesečnom te ju je potrebno sastaviti prije sastavljanja i prezentiranja bilo koje od navedenih bilanci. Konsolidirana bilanca sastavlja se zbog prikazivanja sustava složenih poduzeća kao jedne cjeline. Zatim, zbrojna bilanca se također sastavlja na razini složenih poduzeća i predstavlja podlogu za izradu konsolidirane bilance. Fuzijska bilanca nastaje kada se dva ili više pojedinačnih poduzeća spajaju u jedno. Na samom kraju sanacijska i likvidacijska bilanca, sanacijska se sastavlja radi ozdravljenja poduzeća, te služi kao osnova utvrđivanja nastalih gubitaka u poslovanju. Dok, likvidacijska bilanca predstavlja bilancu koja se sastavlja prilikom likvidacije poduzeća, kada poduzeće prestaje postojati“ (Deželjin et al., str. 124.). Više o podjeli bilance, odnosno o aktivi i pasivi nalazi se u slici ispod.

Slika 4 Bilanca

Izvor: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/FinancijskaIzvjesciaPU.aspx

(datum pristupanja: 20.09.2022.)

„Svaka imovina kojom jedno određeno poduzeće raspolaže ima svoje podrijetlo, put i način njezinog dolaska, odnosno pritjecanja u poduzeće. Izvori imovine jesu pravne i fizičke osobe, odnosno vlasnici i sva ostala druga poduzeća koja svoju imovinu ulažu u poduzeće“ (Žager et al., 2017., str. 94.). Glavna podjela obveza jest na kratkoročne i dugoročne. Kratkoročne obveze čine obveze koje je potrebno podmiriti u kraćem roku do godine dana. „To su uglavnom obveze prema dobavljačima za nabavljeni materijal, robu i slično, obveze za izvršene usluge, obveze za plaće obveze za poreze, primljeni kratkoročni krediti s rokom otplate kraćim od godine dana, emitirani kratkoročni vrijednosni papiri itd“. (FINA, 2022.). Dugoročne obveze jesu sve obveze koje dospijevaju na naplatu u roku koji je dulji od godine dana, ovo je najvažnija razlika između kratkoročnih i dugoročnih obveza. „Dugoročne su obveze za primljene dugoročne kredite od banaka ili drugih financijskih institucija te obveze po emitiranim obveznicama“ (Žager et al., 2017., str. 99.). Razliku između ukupne imovine i ukupnih obveza možemo definirati kao kapital vlasnika, i to je upravo dio imovine koji pripada vlasnicima poduzeća. Možemo ga podijeliti na uloženi i zarađeni. Kapital nastaje ulaganjem vlasnika prilikom osnivanja poduzeća, a sastoji se od dva dijela, onog koji je uloženi i dijela koji je zarađeni, odnosno stvoren tijekom poslovanja. Zaključno, bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje stanje

imovine, obveza i kapitala na određeni, na osnovi ovog temeljnog financijskog izvještaja mogu se uvidjeti razna stanja, informacije i položaji o poslovanja poduzeća.

Tablica 8 Prikaz kratkotrajne imovine

KRATKOTRAJNA IMOVINA	
NOVAC	- novac u banci - novac u blagajni
POTRAŽIVANJA	- potraživanja od kupaca - potraživanja od zaposlenih - potraživanja od države - ostala potraživanja
FINANCIJSKA IMOVINA	- dani kratkoročni zajmovi - kupljeni vrijednosni papiri - dani depoziti - ostala kratkoročna ulaganja
ZALIHE	- zalihe sirovina i materijala - zalihe nedovršenih proizvoda - zalihe gotovih proizvoda - zalihe trgovačke robe

Izvor: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/FinancijskaIzvjescaPU.aspx

(datum pristupanja: 20.09.2022.)

Tablica 9 Prikaz dugotrajne imovine

DUGOTRAJNA IMOVINA	
Nematerijalna imovina	- patenti, licence, koncesije - softver - izdaci za istraživanja i razvoj - goodwill
Materijalna imovina	- zemljišta, šume - građevinski objekti - postrojenja i oprema - alati, namještaj

	- transportna sredstva
Financijska imovina	- dani dugoročni zajmovi - kupljeni vrijednosni papiri - dugoročni depoziti - ostala dugoročna ulaganja
Potraživanja	- potraživanja od kupaca s rokom plaćanja dužim od jedne godine - ostala dugoročna potraživanja

Izvor: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/FinancijskaIzvjescPU.aspx

(datum pristupanja: 20.09.2022.)

Račun dobiti i gubitka je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje prihode i rashode, te njihovu razliku koju nazivamo dobiti ili gubitak, uzeći u obzir jedno obračunsko razdoblje. Ovaj izvještaj je posebno važan jer se na temelju njega ocjenjuje uspješnost poslovanja. Uspješnost poslovanja obično se definira kao sposobnost ostvarivanja određenih ciljeva u poslovanju, a ti ciljevi su uglavnom različiti što onda znači da i uspješnost poslovanja poduzeća ovisi upravo o tim ciljevima. „Najčešći cilj koji se ističe jest profitabilnost poslovanja. Je li to ostvareno i u kojoj mjeri, vidi se iz izvještaja koji se naziva račun dobiti i gubitka (ili izvještaj o dobiti). Za razliku od bilance koja prikazuje financijski položaj u određenom vremenskom razdoblju, račun dobiti i gubitka prikazuje aktivnosti poduzeća u određenom razdoblju“ (FINA, 2022.). Osnovni elementi računa dobiti i gubitka jesu prihodi, rashodi i njihova razlika koju nazivamo dobit ili gubitak. Prema tome, račun dobiti i gubitka moguće je definirati kao financijski izvještaj koji prikazuje koliko je prihoda i rashoda ostvareno u određenom vremenu, te koliki je iznos dobiti odnosno gubitka. „Prihodi nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza, i to onog dijela koji će utjecati na povećanje dobiti, odnosno kapitala. Prihodi se dijele na poslovne a to su prihodi od prodaji i ostali poslovni prihodi, te financijski prihodi. Dok, rashodi čine negativnu komponentnu rezultata poslovanja, te nastaju kao posljedica trošenja odnosno smanjenja imovine ili povećanja obveza, a dijele se na poslovne i financijske rashode“ (Gulin et al., 2012.). „Sastavljanje odnosno shema računa dobiti i gubitka, isto kao i bilance može biti propisana zakonom, kao što je kod nas ili predložena od strane strukovne organizacije. Prilikom sastavljanja izvještaja treba voditi računa o formalnom izgledu i strukturi prihoda i rashoda. Kao i bilanca, račun dobiti i gubitka može se prikazati u

obliku jednostranog ili dvostranog računa“ (Žager et al., 2017., str. 109.). U tablici niže prikazana je shema računa dobiti i gubitka.

Tablica 10 Račun dobiti i gubitka za razdoblje 01.01-31.12.20x1.

A) POSLOVNI PRIHODI
1. Prihodi od prodaje
2. Ostali poslovni prihodi
B) POSLOVNI RASHODI
1. Rashodi od prodaje
2. Rashodi poslovanja
3. Ostali poslovni rashodi
C) DOBIT/GUBITAK IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI
D) FINANCIJSKI PRIHODI
E) FINANCIJSKI RASHODI
F) DOBIT/GUBITAK IZ FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI
G) UKUPNI PRIHODI
H) UKUPNI RASHODI
I) BRUTO DOBIT
J) POREZ NA DOBIT
K) NETO DOBIT

Izvor: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/FinancijskaIzvjesciaPU2015.aspx

(datum pristupanja: 22.09.2022.)

Izvještaj o novčanim tokovima sastavni je dio temeljnih financijskih izvještaja koji prikazuje izvore pribavljanja sredstava financiranja odnosno novca i njegovog načina upotrebe. Potrebno ga je sastavljati jer govori o izvorima i upotrebi novca i omogućuje utvrđivanje viška raspoloživih novčanih sredstava. „Osnovni elementi izvještaja o novčanom toku jesu primitci, izdatci i njihova razlika koja se naziva čisti ili neto novčani tok. Pojmovi koji su usko vezani uz izvještaj o novčanim tokovima jesu novac koji obuhvaća novac u banci i blagajni i na računima u banci“ (FINA, 2022.). „Novčani ekvivalenti predstavljaju kratkotrajna, likvidna ulaganja koja se vrlo brzo mogu pretvoriti u novac, zatim novčani tokovi koji su priljevi i odljevi

novca i novčanih ekvivalenata. Nadalje, poslovne aktivnosti definiramo kao glavne aktivnosti koje stvaraju prihod poduzeća i druge aktivnosti koje određuju dobit poduzeća, osim investicijskih i financijskih aktivnosti. Investicijske aktivnosti vezane su uz stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine, financijske aktivnosti jesu aktivnosti vezane uz financiranje poslovanja i uglavnom obuhvaćaju promjene vezane uz visinu i strukturu kapitala i obveza“ (Žager et al., 2017., str. 124.). Na samom kraju, čisti neto novčani tok definiramo kao razliku između primitaka i izdataka. U tablici niže prikazan je primjer izvještaja o novčanim tokovima.

Tablica 11 Izvještaj o novčanim tokovima za razdoblje 01.01.-31.12.20x1.

A) POSLOVNE AKTIVNOSTI	
1. Primitci iz poslovnih aktivnosti	1.000
2. Izdatci iz poslovnih aktivnosti	(700)
3. Novčani tok iz poslovnih aktivnosti	300
B) INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI	
1. Primitci iz investicijskih aktivnosti	200
2. Izdatci iz investicijskih aktivnosti	(350)
3. Novčani tok iz investicijskih aktivnosti	(150)
C) FINANCIJSKE AKTIVNOSTI	
1. Primitci iz financijskih aktivnosti	500
2. Izdatci iz financijskih aktivnosti	(400)
3. Novčani tok iz financijskih aktivnosti	100
ČISTI (NETO) NOVČANI TOK	250
Novac na početku razdoblja	50
Novac na kraju razdoblja	300

Izvor: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/FinancijskaIzvjesciaPU2015.aspx

(datum pristupanja: 22.09.2022.)

Izvještaj o promjenama kapitala pripada sastavu temeljnih financijskih izvještaja. U izvještaju o promjenama kapitala potrebno je prikazati promjene koje su se dogodile na kapitalu, uzimajući u obzir dva obračunska razdoblja. Veoma je važna činjenica da se kapital određenog poduzeća sastoji od uloženog i zarađenog kapitala. „U izvještaju o promjenama kapitala trebaju se detaljnije prikazati promjene koje su se dogodile na bilo kojoj poziciji kapitala. Najznačajnija promjena na kapitalu je ona vezana uz nastanak zarade“ (Žager et al., 2017., str. 131.). Važno je spomenuti i bilješke uz financijske izvještaje koje dodatno i opširnije objašnjavaju strukturu, obilježja i vrijednost najvažnijih pozicija u temeljnim financijskim izvještajima. „U bilješkama

trebaju biti prikazane i računovodstvene politike koje su bile korištene kod sastavljanja izvještaja s posebnim osvrtom na način utvrđivanja vrijednosti pozicija. Također, u bilješkama se prikazuje pregled obveza s rokom dospijea dužim od pet godina, broj izdanih dionica, informacije o zaposlenima, itd“ (ZAKON O RAČUNOVODSTVU, 2020.). Važno je istaknuti kako u bilješkama trebaju biti prikazane sve one informacije koje se izravno ne vide iz temeljnih financijskih izvještaja a prijeko su potrebne za njihovo cjelokupno razumijevanje. U tablici ispod prikazan je primjer strukture kapitala, odnosno izvještaja o promjenama kapitala.

Tablica 12 Struktura kapitala

I. UPISANI KAPITAL
II. PREMIJE NA EMITIRANE DIONICE
III. REVALORIZACIJSKE REZERVE
IV. REZERVE - zakonske rezerve - rezerve za vlastite dionice - statutarne rezerve - ostale rezerve
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK
VI. DOBIT ILI GUBITAK TEKUĆE GODINE

Izvor: <https://www.fina.hr/> (datum pristupanja: 22.09.2022.)

4.3. Obračun plaća i poreza

Prema propisima i aktima poslodavaca i raznim izvorima radnikova prava, plaća se različito utvrđuje te propisima nije utvrđeno temeljno pravo na koji način treba utvrditi plaću. „Plaća se utvrđuje prema odredbama kolektivnih ugovora, pravilnika o radu, ugovorima o radu i dr. aktima poslodavca kojima se utvrđuju prava radnika“ (Institut za javne financije, 2017., str. 10). „Kada su prava radnika na visinu plaće različito utvrđena prema Zakonu o radu poslodavac treba primijeniti za radnika najpovoljnije pravo“ (Institut za javne financije, 2017., str. 11). Kod obračuna plaće važno je naglasiti da se bruto plaća radnika može utvrditi ovisno o složenosti poslovanja poslodavca, radnom mjestu, raznim oblicima rada i načinu na kojem se odvijaju sami radni procesi. „Kada poslodavac nije u obvezi koristiti akte koji uređuju prava radnika na visinu plaće, sa radnikom može ugovoriti minimalnu plaću. Minimalna plaća je najniža plaća

za rad radnika u punom radnom vremenu određena Zakonom o minimalnoj plaći (Nar. nov., br. 118/18.) i Uredbom o visini minimalne plaće (Nar. nov., br. 119/20.) a od 1. siječnja 2022. godine minimalna plaća iznosi bruto 4.687,50 kn te neto 3.750,00 kn“ (NARODNE NOVINE, 2022.). Minimalna svota plaće za 2022. primjenjuje se na plaću koja je ostvarena u siječnju, a isplaćuje se u veljači. Prema čl. 8. st. 1. Zakona o minimalnoj plaći, iznimno se kolektivnim ugovorom može ugovoriti minimalna plaća u manjoj svoti od 4.687,50 kn. Poslodavac kojeg ne obvezuje kolektivni ugovor, pravilnik o radu i dr., može utvrditi plaću za radnika zaposlenog na nepuno radno vrijeme ovisno o broju sati u tjednu odnosno sati u mjesecu na koliko je radnik zaposlen. Važno je napomenuti kako se u svotu minimalne plaće ne uračunavaju povećanja na plaće radniku za prekovremeni, noćni i rad nedjeljom. „Pri obračunu dodataka na plaću obračun doprinosa se obavlja na utvrđenu osnovicu. Osnovica za obračun dodataka na plaću može biti manja od propisane bruto plaće. Doprinosi i porez na dohodak i prirez dopijevaju na naplatu danom isplate plaće, odnosno drugih primitaka od nesamostalnog rada. Prema čl. 25. st. 5. Zakona o porezu na dohodak ako poslodavac ili isplatitelj ostalog primitka koji se isplaćuje uz plaću, nije isplatio plaću na dan dospelosti isplate, sukladno odredbama zakona kojim se uređuju radni odnosi, obvezan je dostaviti radniku obračun plaće koji je bio dužan isplatiti (obrazac NP-1)“ (Institut za javne financije, 2017., str. 10). Prilikom utvrđivanja rasporeda radnog vremena, ali i vođenja evidencije radnog vremena te obračuna plaće, poslodavci trebaju uzeti u obzir i blagdane i ostale neradne dane u koje radnici ne rade, odnosno oslobođeni su obveze rada uz pravo na naknadu plaće. Blagdani i ne radni dani u Republici Hrvatskoj utvrđeni su odredbama Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u RH (Nar. nov. Br. 110/19). „Plaću je moguće ugovoriti kao mjesečnu svotu plaće (fiksna svota plaće), ali je isto tako moguće i ugovaranje plaće po satu. Kada se plaća ugovara po satu rada, ona ovisi o odrađenom mjesečnom fondu sati. Zakon o radu ne propisuje mjesečni fond sati, mjesečni fond sati poslodavca izračunava se ovisno o konkretnom rasporedu radnog vremena radnika“ (Institut za javne financije, 2017., str. 10). Raspored punoga ili nepunoga radnog vremena se utvrđuje kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, a isto tako postoji mogućnost ako raspored nije utvrđen na jedan od tih načina onda o rasporedu radnog vremena odlučuje poslodavac svojom pisanom odlukom.

Tablica 13 Primjer obračuna plaća u 2022. godini

1.	PLAĆA (bruto)	
2.	Doprinosi za MO:	20%
	I. stup	15%
	II. stup	5%
3.	DOHODAK	Red. br. 1-2
4.	Osnovni osobni odbitak	4.000,00
5.	Osobni odbitak za djecu i uzdržavane članove obitelji	2.500,00 x faktor
6.	Porezna osnovica	Red.br. 3-4-5
7.	Porez	30.000,00 x 20% Iznad 30.000,00 x 30%
8.	Priraz	Ako je propisani (ako je propisano plaćanje priraza u gradu ili općini)
9.	Ukupno porez i priraz	Porez x kpr
10.	Neto plaća	Red.br. 3-9
11.	Doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje	16.5%
12.	Ukupno trošak poslodavca	(red.br. 1+11)

Izvor: <https://www.rrif.hr/> (datum pristupanja 22.08.2022.)

„Prema Objavi Državnog zavoda za statistiku o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2021. prosječna plaća iznosi 9.537,00 kn. Na taj je način utvrđena i najniža osnovica za plaćanje doprinosa za 2022. te iznosi 3.624,06 kn (9.537,00 x 0,38)“ (Nar. nov., br. 118/21.).

„Prema čl. 206. Zakona o doprinosima najviša godišnja osnovica primjenjuje se za primitke svakog osiguranika bez obzira na broj dana provedenih u osiguranju u godini i to samo za obračun doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (I. stup)“ (NN 148/13, 106/18). Doprinosi, porez na dohodak i priraz dospijevaju na naplatu danom isplate plaće odnosno drugih primitaka od nesamostalnog rada. „Prema čl. 25. st. 5. Zakona o porezu na dohodak ako poslodavac ili isplatitelj ostalog primitka koji se isplaćuje uz plaću, nije isplatio plaću na dan dospelosti isplate, sukladno odredbama zakona kojim se uređuju radni odnosi, obvezan je dostaviti radniku obračun plaće koji je bio dužan isplatiti (OBRAZAC NP-1)“ (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20). Isto tako, tim danom prema Zakonu o doprinosima dospijevaju na naplatu obračunani doprinosi iz i na neisplaćenu plaću.

Tablica 14 Stope doprinosa iz plaće i na plaću

	Iz plaće	Na plaću	zakona	doprinosa
Doprinosi za MO:	20%			
I. Stup	15%		Radnik	Poslodavac
II. Stup	5%			
Doprinos za obavezno zdravstveno osiguranje		16,5%	Poslodavac	Poslodavac
Ukupno:	20%	16,5%		

Izvor: <https://www.rrif.hr/> (datum pristupanja 22.08.2022.)

4.4. Utjecaj pandemije na računovodstvo poduzeća u Republici Hrvatskoj

Vlada Republike Hrvatske kao odgovor na epidemiološko stanje u državi donijela je određene pakete mjera kako bi smanjila negativne posljedice pandemije na računovodstva poduzeća ali i na cjelokupno funkcioniranje rada svih poduzeća u Hrvatskoj. Mjere Vlade Republike Hrvatske prvotno su bile usmjerene pomoći gospodarstvu i održavanju radnih mjesta i odgodi plaćanja poreznih obveza, te redovnom poslovanju poduzetnika. „Kod obračuna plaće zaposlenika tereti se trošak razdoblja za iznos bruto-plaće koja se uvećava za doprinose zdravstvenog osiguranja (bruto II), što je neovisno o zaprimanju potpore i odgađanju poreznih obveza“ (Institut za javne financije, 2017., str. 18.). Isto tako, može se zaključiti kako je digitalizacija olakšala poslovanje ne samo tvrtkama nego i računovodstvenim servisima, te da je to put kojim tvrtke koje još nisu prošle kroz procese digitalizacije trebaju ići, jer će im biti lakše pratiti i prilagođavati se zakonskim promjenama. „Mnogo promjena stupilo je na snagu, poput izmijenjenih odredbi Zakona o porezu na dohodak, Zakona o porezu na dobit, Zakona o PDV-u, Zakona o fiskalizaciji i prometu gotovinom te ostale“ (Žunić Kovačević, 2021., str. 483-499). „Na temelju članka 34.a stavka 2. Zakona o računovodstvu (NN br. 78/15, 120/116, 116/18 i 42/20), ministar financija donio je 8. travnja 2020. godine Pravilnik o rokovima predaje financijskih izvještaja i računovodstvene dokumentacije u posebnim okolnostima (NN br. 43/20), koji je toga istog dana stupio na snagu“ (FINA, 2022.). Također, Pravilnikom su se propisali rokovi dostavljanja i objave financijskih izvještaja i računovodstvene dokumentacije, u vrijeme trajanja posebnih okolnosti u kojima je poduzetnicima odlukama nadležnog tijela zabranjen ili

onemogućen rad. Isto tako, Pravilnikom su se odredili i rokovi za dostavu bilance, računa dobiti i gubitka i dodatnih podataka za statističke i druge potrebe Financijskoj agenciji za prethodnu kalendarsku godinu, s rokom do 30. lipnja tekuće godine. „Dok, je za pojedinačne godišnje financijske radi javne objave najkasniji rok dostave bio deset mjeseci od zadnjeg dana poslovne godine. Matično društvo bilo je dužno obvezu konsolidacije prijaviti Registru godišnjih financijskih izvještaja najkasnije do 30. lipnja tekuće godine za prethodnu godinu“ (FINA, 2022.). „Važno je istaknuti, kako svi poduzetnici koji tijekom poslovne godine nisu ostvarili nikakve poslovne događaje, niti su u poslovnim knjigama imali podatke o imovini i obvezama, u posebnim okolnostima pandemije bili su dužni do 30. lipnja tekuće godine Financijskoj agenciji dostaviti Izjavu o neaktivnosti za prethodnu poslovnu godinu“ (FINA, 2022.). Važno je naglasiti kako je za vrijeme pandemije pružena mogućnost dostave izvještaja putem internetske aplikacije RGFI, uz korištenje digitalnog certifikata, putem online servisa za predaju dokumentacije 24 sata dnevno, poštom, na šalteru, te u Fininim poslovnicama. Može se jasno zaključiti kako su se djelatnici u računovodstvenoj profesiji susreli s novim izazovima za vrijeme pandemije COVID-19. Naime, posljednjih desetak godina dolazi do sve veće digitalizacije poslovanja, uključujući i knjigovodstvenu dokumentaciju, te sve računovodstvene procese društva. Dakle, upravo je digitalizacija ta koja je za vrijeme pandemije COVID-19 omogućila neometani rad od kuće velikom broju računovođa, te tako olakšala rad i samo funkcioniranje cjelokupnog računovodstva i usluga koje ono pruža.

Slika 5 Usporedba iznosa porezne osnovice u razdoblju 2019.-2020. godine po djelatnostima

Tablica 1. Usporedba iznosa porezne osnovice u razdoblju siječanj-rujan 2019. i 2020. - po djelatnostima

Naziv područja glavne djelatnosti NKD 2007	Iznos ukupnih oporezivih transakcija (red.broj II PDV obrasca)		Promjena rast/pad
	I.-IX. 2019.	I.-IX. 2020.	
A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	18.579.029.882	18.598.103.373	+ 0,1 %
B) Rudarstvo i vađenje	2.161.600.166	1.797.670.160	- 16,8 %
C) Prerađivačka industrija	127.908.381.481	120.094.980.294	- 6,1 %
D) Opskrba el. energijom, plinom, parom i klimatizacija	47.270.126.405	44.392.523.192	- 6,1 %
E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda	8.214.013.293	10.147.260.143	+ 23,5 %
F) Građevinarstvo	33.797.848.318	34.196.406.817	+ 1,2 %
G) Trg. na vel. i malo; popravak mot. vozila i motocikla	251.323.175.369	230.584.320.155	- 8,3 %
H) Prijevoz i skladištenje	21.539.597.118	18.445.317.365	- 14,4 %
I) Djelat. pružanja smještaja te pripreme i usluživ. hrane	32.146.963.254	17.645.372.252	- 45,1 %
J) Informacije i komunikacije	23.077.642.669	22.717.926.942	- 1,6 %
K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	8.103.893.909	6.589.854.092	- 18,7 %
L) Poslovanje nekretninama	8.291.601.111	7.435.465.658	- 10,3 %
M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	20.055.639.582	19.378.770.151	- 3,4 %
N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	12.474.575.767	9.167.598.498	- 26,5 %
O) Javna uprava i obrana; obvezno soc. osiguranje	3.121.154.004	3.300.753.487	+ 5,8 %
P) Obrazovanje	800.237.760	806.729.378	+ 0,8 %
Q) Djelat. zdrav. zaštite i socijalne skrbi	1.748.712.454	1.375.093.235	- 21,4 %
R) Umjetnost, zabava i rekreacija	3.994.916.808	2.787.621.092	- 30,2 %
S) Ostale uslužne djelatnosti	3.874.409.066	2.996.205.568	- 22,7 %
T) Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca	469.086	255.682	- 45,5 %
U) Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	595.677	642.597	+ 7,9 %
(Nema djelatnosti)	487.245.375	2.036.034.285	+ 317,9 %
Ukupno sve djelatnosti	628.971.828.555	574.494.904.413	- 8,7 %

Izvor: <https://www.fina.hr/predaja-financijskih-izvjestaja> (datum pristupanja: 20.09.2022.)

Slika 6 Usporedba iznosa obračunatog PDV-a u razdoblju 2019.-2020. godine po županijama

Tablica 2. Usporedba iznosa obračunatog PDV-a u razdoblju siječanj-rujan 2019. i 2020. - po županijama

Naziv županije sjedišta	Iznos ukupnih oporezivih transakcija (red.broj II PDV obrasca)		Promjena rast/pad
	I-IX. 2019.	I-IX. 2020.	
Grad Zagreb	341.552.566.167	318.235.512.003	- 6,8 %
Zagrebačka	46.090.246.833	43.389.529.783	- 5,9 %
Krapinsko-zagorska	8.570.871.096	8.319.825.859	- 2,9 %
Sisačko-moslavačka	6.657.218.333	6.534.543.910	- 1,8 %
Karlovačka	7.401.505.349	7.038.846.781	- 4,9 %
Varaždinska	18.050.937.147	17.692.928.189	- 2,0 %
Koprivničko-križevačka	8.446.197.498	8.624.055.178	+ 2,1 %
Bjelovarsko-bilogorska	5.974.548.649	5.750.624.656	- 3,7 %
Primorsko-goranska	29.643.486.600	25.787.379.414	- 13,0 %
Ličko-senjska	2.484.418.264	2.323.113.835	- 6,5 %
Virovitičko-podravska	3.440.117.049	3.353.082.318	- 2,5 %
Požeško-slavonska	3.160.145.368	3.106.464.424	- 1,7 %
Brodsko-posavska	6.185.201.495	6.091.773.346	- 1,5 %
Zadarska	12.189.409.985	10.199.757.956	- 16,3 %
Osječko-baranjska	17.932.517.998	17.996.850.677	+ 0,4 %
Šibensko-kninska	6.267.834.770	4.893.485.809	- 21,9 %
Vukovarsko srijemska	16.032.163.058	14.719.249.775	- 8,2 %
Splitsko-dalmatinska	38.338.623.903	32.301.790.900	- 15,7 %
Istarska	30.327.196.619	22.699.865.378	- 25,2 %
Dubrovačko-neretvanska	10.179.355.267	5.473.934.402	- 46,2 %
Međimurska	10.047.267.107	9.962.289.821	- 0,8 %
Ukupno Republika Hrvatska	628.971.828.555	574.494.904.413	- 8,7 %

Izvor: <https://www.fina.hr/predaja-financijskih-izvjestaja> (datum pristupanja: 20.09.2022.)

Mjere za suzbijanje pandemije COVID-19 imale su veliki utjecaj na gospodarstvo u Hrvatskoj ali i u čitavom svijetu. U novonastalim uvjetima povećanje rizika posebno je bilo izraženo u djelatnostima u kojima je bio potreban izravan kontakt s korisnicima usluga osnova samog poslovanja. „Kao što je primjerice područje djelatnosti I – Djelatnost pružanja smještaja i usluživanja hrane, koje nazivamo turizmom“ (FINA, 2022.). Posljedice mjera socijalnog distanciranja i izolacije zbog pandemije utječu na veliki broj poslovnih subjekata kod kojih je bio izražen ili im je prijetio rizik likvidnosti. „Analiza kreditnog rejtinga poduzetnika prema metodologiji Fine pokazala je da na području RH 1.251 poduzetnik posluje s minimalnim rizikom od nastupanja statusa neispunjavanja obveza te se na rejting skali svrstava u A razrede (A1 – poduzetnici sa zanemarivom vjerojatnosti zastoja u plaćanju, A2- poduzetnici s najnižom vjerojatnošću zastoja u plaćanju i A3 – poduzetnici s vrlo niskom vjerojatnošću zastoja u plaćanju)“ (FINA, 2022.). Analiza kreditnog rejtinga poduzetnika prema praćenju Fine pokazala je da od navedenog broja njih 1.085 nije apliciralo na mjere Vlade RH za potporu

poduzetnicima i dohodovnim zanimanjima neposredno ili posredno ugroženim posljedicama mjera za sprječavanje širenja epidemije čime su potvrdili kvalitetu poslovanja te se dokazali kao pouzdan partner čak i u najtežim uvjetima. Od navedenih 1.085 poduzetnika koji su poslovali u okolnostima pandemije COVID-19, najviše njih je poslovalo u području djelatnosti C- Prerađivačka industrija (263 poduzetnika) i G- Trgovina na veliko i malo (259 poduzetnika). Najviše poduzetnika sjedište ima u gradu Zagrebu 487, a slijedi Zagrebačka županija s 81, te Istarska županija sa 65 poduzetnika. Prema veličini (sukladno čl. 5 Zakona o računovodstvu), od najstabilnijih poduzetnika 181 ulaze u mikro skupinu, zatim malih je 6, srednjih poduzetnika, a velikih 183. Isto tako, vidljiva je i analiza poduzetnika koji su u prvih devet mjeseci imali pad ili rast prihoda u odnosu na isto razdoblje 2019. godine. Korišten je pregled podataka iz obrađenih kumulativnih PDV obrazaca za razdoblje siječanj – rujna 2019./2020. godine prema području glavne djelatnosti poreznog obveznika i prema županiji sjedišta poreznog obveznika. Primjerice, ukoliko je porezni obveznik imao evidentiranu glavnu djelatnost G – Trgovina na veliko i malo: popravak motornih vozila, a uz to još obavlja djelatnost iz područja A- Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo te I- Djelatnost pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane, takvog poreznog obveznika Porezna je uprava pratila prema njegovoj glavnoj djelatnosti, a to je u ovom slučaju G, te su pod tom djelatnosti iskazane sve oporezive transakcije koje je porezni obveznik obavio. Promatrano po područjima djelatnosti koja su 2020. godine u uvjetima pandemije COVID-19 imala pad prometa u odnosu na isto razdoblje 2019. godine, kod poduzetnika u području I- Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane taj je pad bio najveći 45,1%, a druga dva najpogođenija područja bila su R- Umjetnost, zabava i rekreacija, s padom od 30,20% i N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, s padom prometa od 26,5%. Na razini poduzetnika u području djelatnosti E- Opskrba vodom: uklanjanje otpadnih voda, ostvaren je rast prometa od 23,5%. Promatrano na razini županija, najveći pad prometa ostvaren je u Dubrovačko-neretvanskoj (46,2%), Istarskoj (25,2%) i Šibensko-kninskoj županiji (21,9%). Na razini dvije županije ostvaren je rast prometa i to u Koprivničko-križevačkoj (2,4%) i Osječko-baranjskoj (0,4%). (FINA, 2022.). U tablici niže prikazani su najstabilniji poduzetnici u Republici Hrvatskoj, a redosljed tvrtki jest definiran prema ukupnim prihodima 2019. godine od većih ostvarenih prihoda prema manjim.

Tablica 15 Najstabilniji poduzetnici u Republici Hrvatskoj

Naziv	Mjesto
INA, d.d.	Zagreb
HEP d.d.	Zagreb
HT d.d.	Zagreb
LIDL HRVATSKA d.o.o. k.d.	Velika Gorica
PETROL d.o.o.	Zagreb
HEP- Proizvodnja d.o.o.	Zagreb
KAUFLAND HRVATSKA k.d.	Zagreb
HEP- Operator distribucijskog sustava d.o.o.	Zagreb
PORSCHE CROATIA d.o.o.	Zagreb
PHILIP MORRIS ZAGREB, d.o.o.	Zagreb
ATLANTIC TRADE d.o.o.	Zagreb
H Š d.o.o.	Zagreb
PHOENIX Farmacija d.o.o.	Zagreb
PEVEX d.d.	Zagreb
HP d.d.	Zagreb
Dm- drogerie markt d.o.o.	Zagreb
DUKAT d.d.	Zagreb
METRO Cash & Carry, d.o.o.	Zagreb
HOPS d.o.o.	Zagreb
MULLER TRGOVINA ZAGREB d.o.o.	Zagreb
Telemach Hrvatska d.o.o.	Zagreb
ERICSSON NIKOLA TESLA d.d.	Zagreb
PORSCHE INTER AUTO d.o.o.	Zagreb
PIK VRBOVEC plus d.o.o.	Vrbovec
TIFON d.o.o.	Zagreb
HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o.	Zagreb
BAUHAUS-ZAGREB, k.d.	Zagreb
KOKA d.d.	Varaždin
RENAULT NISSAN HRVATSKA d.o.o.	Zagreb
P P K d.d.	Karlovac
ZAGREBAČKA PIVOVARA d.o.o.	Zagreb
KAMGRAD d.o.o.	Zagreb
ROTO DINAMIC d.o.o.	Zagreb
NARODNI TRGOVAČKI LANAC d.o.o.	Sesvete
LESNINA H. d.o.o.	
KONČAR- DISTRIBUTIVNI I SPECIJALNI TRANSFORMATORI d.d.	Zagreb
Star Import d.o.o.	Zagreb
AWT INTERNATIONAL d.o.o.	Zagreb
E PLUS d.o.o.	Donji Stupnik
ZUBAK GRUPA d.o.o.	Velika Gorica
GEN- I Hrvatska d.o.o.	Zagreb
E. ON Energija d.o.o.	Zagreb
KRAŠ d.d.	Zagreb
Vetropack Straža d.d.	Hum Na Sutli
TDR d.o.o.	Rovinj

SUPER SPORT d.o.o.	Zagreb
Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.	Velika Gorica
HŽ Putnički prijevoz d.o.o.	Zagreb
AUTO HRVATSKA PRODAJNO SERVISNI CENTRI d.o.o.	Hrvatski Leskovac
IKEA Hrvatska d.o.o.	Sop
Ferrero d.o.o.	Zagreb
AUTOCESTA RIJEKA- ZAGREB, d.d.	Zagreb
DS Smith Belišće Croatia d.o.o.	Belišće
KING ICT d.o.o.	Zagreb
COMBIS d.o.o.	Zagreb
ITX Hrvatska d.o.o.	Zagreb
KONČAR-ENERGETSKI TRANSFORMATORI d.o.o.	Zagreb
HEP- TOPLINARSTVO d.o.o.	Zagreb
BELUPO d.d.	Koprivnica
FRANCK d.d.	Zagreb
L' OREAL ADRIA d.o.o.	Zagreb

Izvor: <https://www.fina.hr/predaja-financijskih-izvjestaja> (datum pristupanja: 20.09.2022.)

5. ZAKLJUČAK

Porezni sustav Republike Hrvatske je mlad porezni sustav koji postoji od osamostaljenja Hrvatske. Karakterizira ga mali broj poreznih oblika, transparentnost i jednostavnost poreznih zakona. Porezni sustav određene zemlje čine svi porezni oblici koji se primjenjuju u toj zemlji. Svaki porezni sustav rezultat je brojnih kompromisa, utjecaja i najznačajnijih suprotnosti. Porezni sustav Republike Hrvatske uređen je zakonskim i podzakonskim propisima i aktima (Opći porezni zakon, Zakon o porezu na dobit, Zakon o porezu na dohodak, Zakon o porezu na dodanu vrijednosti, Pravilnik o porezu na dobit, Pravilnik o porezu na dohodak, Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost, Zakon o računovodstvu, Zakon o posebnim porezima). Za vrijeme pandemije Porezna uprava građanima Republike Hrvatske pružila je mogućnost ispunjavanja prava i obveza bez potrebe dolaska u prostorije Porezne uprave, a na svojim službenim stranicama jasno je uputila poduzetnike i građane na načine kojima mogu ispuniti svoja prava i obveze bez potrebe dolaska u prostorije Porezne uprave. Mjere koje su se provodile u vrijeme pandemije uključivale su produljenje rokova za prijavu poreza, odgodu plaćanja poreza, pružanje brzih povrata poreza, izdašnije naknade za nadoknadu gubitaka i neka porezna izuzeća, uključujući poreze na doprinose za socijalno osiguranje, porez na plaću ili porez na imovinu. Porezna i fiskalna politika, dajući odgovor na krizu izazvanu pandemijom ukazuju da je potrebno raditi na jačanju povjerenja i otpornosti cijelog fiskalnog sustava za sve buduće izazove. U vrijeme pandemije Covid-19 uvelike se promijenilo poslovanje mnogih poduzeća, samim time i računovodstva su pratila nove situacije, izmjene, krize koje su se događale, te sukladno tome prilagođavali su svoje računovodstvene usluge. Vlada Republike Hrvatske kao odgovor na epidemiološko stanje u državi donijela je određene pakete mjera kako bi smanjila negativne posljedice pandemije na računovodstva poduzeća ali i na cjelokupno funkcioniranje rada svih poduzeća u Hrvatskoj. Mjere Vlade Republike Hrvatske prvotno su bile usmjerene pomoći gospodarstvu i održavanju radnih mjesta i odgodi plaćanja poreznih obveza, te redovnom poslovanju poduzetnika. Važno je istaknuti kako je digitalizacija olakšala poslovanje računovodstvenim servisima, koja su onda pružala usluge online računovodstva bez dolazaka i bez papira. Digitalizacija je ta koja je za vrijeme pandemije COVID-19 omogućila neometani rad od kuće velikom broju računovođa, te tako olakšala rad i samo funkcioniranje cjelokupnog računovodstva i usluga koje ono pruža. Možemo zaključiti kako je kriza prouzrokovana pandemijom donijela mnoge izazove, potaknuvši poduzeća na velike promjene u načinu rada, a najutjecajnije promjene dogodile su se u području tehnologije.

POPIS LITERATURE

1. Bakran, D., Cutvarić, M., Milčić, I. (2021.), *Porezni vodič u Republici Hrvatskoj*, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
2. Financijska agencija, preuzeto 7.09.2022. s <https://www.fina.hr/>
3. Gulin, D., Perčević, H., Tušek, B., Žager, L. (2012.), *Poslovno planiranje, kontrola i analiza*, Zagreb
4. Institut za javne financije (2017.), *Oporezivanje plaća isplaćenih za protekla razdoblja i doprinosi za obvezna osiguranja te izvješćivanje na JOPPD obrascu*, Zagreb
5. Ministarstvo financija Porezna uprava, preuzeto 22.08.2022. s <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx>
6. Rogić Dumančić, L., Bogdan, Ž., Raguž Krištić, I. (2021.), *Utjecaj COVID-19 krize na hrvatsko gospodarstvo*, Zagreb: Hrvatsko društvo ekonomista
7. Šimurina, N., Dražić Lutilsky I., Barbić, D., Dragija Kostić, M. (2018.), *Osnove porezne pismenosti*, Zagreb: Narodne novine
8. Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20. (2020.)
9. Zrinušić, Z., Vuraić Kudeljan, M. (2016.), *Porezna reforma*, Zagreb: Porezni vjesnik
10. Žunić Kovačević, N. (2021.), *Posljedice i učinci pandemije bolesti COVID-19 na fiskalni sustav*, Split: Zbornik radova Pravnog fakulteta
11. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita A., Žager, L. (2017.), *Analiza financijskih izvještaja načela - postupci - slučajevi*, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

POPIS SLIKA

Slika 1 Podjela poreza u Hrvatskoj	4
Slika 2 Korisnici financijskih izvještaja	15
Slika 3 Temeljni financijski izvještaji	16
Slika 4 Bilanca	19
Slika 5 Usporedba iznosa porezne osnovice u razdoblju 2019.-2020. godine po djelatnostima	29
Slika 6 Usporedba iznosa obračunatog PDV-a u razdoblju 2019.-2020. godine po županijama	30

POPIS TABLICA

Tablica 1 Analiza podataka iz sustava fiskalizacije od 24.02.2020.-15.03.2020. godine u odnosu na 23.02.2019.-15.03.2019.	7
Tablica 2 Usporedba razdoblja od 09.03. do 15.03.2020. u odnosu na isto razdoblje 2019. godine	7
Tablica 3 Usporedba prvog tjedna ožujka 2020. godine (02.03.-08.03.2020.) s drugim tjednom ožujka (09.03.-15.03.2020.)	8
Tablica 4 Usporedba prvog tjedna ožujka 2019. godine (04.03.-10.03.2019.) s drugim tjednom ožujka (11.03.-17.03.2019.)	9
Tablica 5 Usporedba podataka za razdoblje od 22.03.-28.03. u 2021., 2020. i 2019. godini ..	10
Tablica 6 Usporedba trećeg tjedna ožujka 2021. (15.03.-21.03.) s četvrtim tjednom ožujka (22.03.-28.03.)	11
Tablica 7 Prikaz bilančne sheme	17
Tablica 8 Prikaz kratkotrajne imovine	20
Tablica 9 Prikaz dugotrajne imovine	20
Tablica 10 Račun dobiti i gubitka za razdoblje 01.01-31.12.20x1.....	22
Tablica 11 Izvještaj o novčanim tokovima za razdoblje 01.01.-31.12.20x1.....	23
Tablica 12 Struktura kapitala	24
Tablica 13 Primjer obračuna plaća u 2022. godini.....	26
Tablica 14 Stope doprinosa iz plaće i na plaću	27
Tablica 15 Najstabilniji poduzetnici u Republici Hrvatskoj	32